

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА “КРИВОНОЖКО ТА ДЕМЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заяви № 7435/05 та № 7715/05)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

6 листопада 2008 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції.
Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Кривоножко та Демченко проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. Райт Маруст (Rait Maruste), Голова,
п. Володимир Буткевич (Volodymyr Butkevych),
пані Рената Ягер (Renate Jaeger),
п. Марк Віллігер (Mark Villiger),
пані Ізабель Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre),
пані Міряна Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),
пані Здравка Калайджиева (Zdravka Kalaydjieva), судді,
та пані Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), Секретар секції,
після обговорення за зачиненими дверима 7 жовтня 2008 року,
вносить таке рішення, що було ухвалене у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за двома заявами (№ 7435/05 та № 7715/05), поданими проти України до Суду 15 лютого 2005 року двома громадянами України, п. Валерієм Микитовичем Кривоножком та п. Володимиром Олексійовичем Демченком (далі — заявники) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).
2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим, п. Юрієм Зайцевим.
3. 15 листопада 2006 року Суд вирішив направити заяви Уряду. Суд відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції вирішив розглядати питання щодо суті та прийнятності заяв одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявники народилися у 1946 та 1951 роках відповідно та проживають у місті Лисичанську Донецької області, Україна.
5. На той час вони працювали на ДВАТ «Ремонтно-механічний завод» (далі — завод). У 2004 році їх було звільнено. У національних органах їх інтереси представляв адвокат, пан М.
6. 13 березня 2000 року арбітражний суд Луганської області виніс ухвалу про порушення провадження у справі про банкрутство заводу.
7. 10 квітня 2001 року суд ухвалив розпочати процедуру санації заводу та призначив арбітражного керуючого для цієї процедури. З матеріалів справи не вбачається, чи процедура санації закінчилася, чи досі триває.
8. 12 жовтня 2004 року своєю ухвалою господарський суд Луганської області (колишній арбітражний суд Луганської області) зобов'язав арбітражного керуючого повідомити кредиторів про заходи, вжиті в ході процедури санації боржника, та надати їм фінансові документи про виплату заборгованості із заробітної плати. Заявники стверджували, що арбітражний керуючий не виконав цю ухвалу.
9. Рішеннями від 29 листопада 2004 року, 11 квітня та 6 червня 2005 року комісія з трудових спорів та Лисичанський міський суд присудили стягнути на користь першого заявника 13 539,56 грн¹ заборгованості з заробітної плати та інших виплат з колишнього роботодавця.

¹ Приблизно 2000,64 євро.

10. Рішеннями від 29 листопада 2004 року, 5 квітня та 4 травня 2005 року ті ж органи присудили стягнути на користь другого заявника 6281,11 грн² заборгованості з заробітної плати та інших виплат з колишнього роботодавця.

11. Окрім того, рішеннями від 5 та 11 квітня 2005 року Лисичанський міський суд, серед іншого, зобов'язав поновити заявників на роботі.

12. Оскільки вищевказані рішення набрали законної сили, місцевий відділ державної виконавчої служби (далі — відділ ДВС) відкрив відповідні виконавчі провадження для їх виконання.

13. Відповідно до листа відділу ДВС від 6 вересня 2006 року рішення від 5 та 11 квітня 2005 року в частині поновлення заявників на роботі були повністю виконані та відповідні виконавчі провадження були закінчені постановами державної виконавчої служби від 17 квітня 2005 року. Заявники вказали, що фактично вони не були поновлені на роботі, оскільки їх фактично не було допущено до робочих місць. Однак вони не повідомили Суд про те, чи оскаржували вони вказані вище постанови про закінчення виконавчого провадження від 17 квітня 2005 року в національних судах.

14. Заявники звернулися з заявою до місцевої прокуратури щодо перевірки виконавчого провадження та порушення кримінальної справи щодо відповідних осіб, проте їм було відмовлено.

15. Заявники стверджували, що вказані рішення залишаються невиконаними.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

16. Відповідне національне законодавство викладене у рішенні в справі «Сокур проти України» (Sokur v. Ukraine), № 29439/02, пункти 17–22, від 26 квітня 2005 року).

ЩОДО ПРАВА

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

17. Відповідно до пункту 1 правила 42 Регламенту Суду Суд вирішує об'єднати заяви з огляду на спільну фактичну та правову базу.

II. ТРИВАЛЕ НЕВИКОНАННЯ РІШЕНЬ, ВИНЕСЕНИХ НА КОРИСТЬ ЗАЯВНИКІВ

18. Заявники скаржились за статтями 6, 13 та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції на тривалість невиконання рішень, винесених на їх користь. У відповідних частинах ці статті передбачають наступне:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

Стаття 13

«Кожен, чії права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.»

Стаття 1 Першого протоколу

² Приблизно 970,06 євро.

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів...»

А. Щодо прийнятності

19. Сторони не надали зауважень щодо прийнятності вищевказаних скарг.

1. Щодо ухвали від 12 жовтня 2004 року

20. Суд зазначає, що це рішення стосується другорядного питання, яке виникло в ході про'вадження у справі про банкрутство боржника. Розглянувши цю скаргу, Суд не вбачає нічого в матеріалах справи, що б вказувало на будь-яку ознаку порушення цих положень Конвенції.

21. Тому ця частина заяв має бути відхилена як очевидно необґрунтована відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

2. Щодо рішень від 5 та 11 квітня 2005 року в частині поновлення заявників на роботі

22. Суд зазначає, що відповідно до матеріалів, наданих сторонами, рішення від 5 та 11 квітня 2005 року в частині поновлення заявників на роботі були повністю виконані до 17 квітня 2005 року.

23. Заявники оскаржили цей факт, стверджуючи, що їх досі не було допущено до робочих місць.

24. Суд вважає, що на основі тверджень сторін залишається неясним, чи були повністю виконані рішення у відповідних частинах. Однак він припускає, що рішення у цих частинах були виконані до 17 квітня 2005 року на підставі того, що цієї дати державна виконавча служба встановила, що заявників поновлено на роботі, і ця постанова не була оскаржена заявниками на національному рівні (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі «Гавриленко проти України» (*Gavrilenko v. Ukraine*), № 24596/02, п. 18, від 20 вересня 2005 року).

25. Однак той факт, що ці рішення, винесені на користь заявників, були виконані, не позбавляє їх статусу жертви у зв'язку з періодом невиконання рішень суду, винесених на їх користь (див. рішення у справі «Ромашов проти України» (*Romashov v. Ukraine*), № 67534/01, пп. 26–27, від 27 липня 2004 року). У зв'язку з тим, що ці рішення були виконані максимум протягом дев'яти днів, Суд визнає, що ця частина заяв має бути відхилена як очевидно необґрунтована у сенсі пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

3. Щодо решти рішень, винесених на користь заявників

26. Суд зазначає, що ця частина заяв не є очевидно необґрунтованою у сенсі пункту 3 статті 35 Конвенції. Він також зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Відповідно Суд визнає її прийнятною.

В. Щодо суті

27. Сторони не надали зауваження щодо суті.

28. Суд зазначає, що рішення, винесені на користь заявників, залишаються невиконаними протягом більше трьох років та шести місяців.

29. Суд нагадує, що він уже встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу у справах, подібних до цієї (див., з-поміж багатьох інших рішень, рішення у справах «Войтенко проти України» (*Voytenko v. Ukraine*), № 18966/02, пп. 43 та 55, від 29 червня 2004 року, та «Дубенко проти України» (*Dubenko v. Ukraine*), № 74221/01, пп. 47 та 51, від 11 січня 2005 року). Суд не знаходить підстав для відступу від своєї практики у цій справі.

30. Таким чином, мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції щодо тривалості невиконання рішень судів, винесених на користь заявників, а також порушення статті 1 Першого протоколу.

31. Суд за цих обставин не вважає за необхідне розглядати ті самі скарги за статтею 13 Конвенції (див. рішення у справі «Деркач і Палек проти України» (Derkach and Palek v. Ukraine), № 34297/02 та № 39574/02, п. 42, від 21 грудня 2004 року).

III. ІНШІ СКАРГИ

32. Заявники також скаржилися за пунктом 1 статті 6 Конвенції на стверджувану неспроможність пана М. ефективно представляти їх у судах та інших державних органах. Вони також скаржилися за статтями 1, 3, 14 та 17 Конвенції у зв'язку з розглянутим вище невиконанням.

33. Виходячи з сукупності наявних матеріалів, Суд вважає, що ці скарги не містять ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією чи протоколами до неї. З цього випливає, що частина заяв має бути відхилена як явно необґрунтована відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

IV. ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

34. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

35. Кожен заявник вимагав 38 228 грн³ відшкодування матеріальної шкоди. На підтвердження своїх вимог вони надали копії довідок, виданих компанією-боржником, в яких він визнає вказані суми заборгованості по заробітній справі перед заявниками за проміжок часу з серпня 2002 року по вересень 2007 року. Перший та другий заявники також вимагали 15 000 та 10 000 євро відповідно відшкодування моральної шкоди.

36. Уряд стверджував, що обов'язок виконати рішення, винесені на користь заявників, є безсумнівним. Однак він вважав ці вимоги безпідставними і надмірними. Більш того, він стверджував, що вимоги щодо виплати моральної шкоди не стосуються предмета спору у даній справі.

37. Суд зазначає, що обов'язок держави виконати вказані рішення є безсумнівним. Однак Суд не вбачає жодного причинного зв'язку між встановленими порушеннями та рештою матеріальної шкоди, яка вимагалася. Таким чином, він відхиляє ці вимоги. Суд також бере до уваги те, що заявники мали зазнати певної моральної шкоди внаслідок встановлених порушень. Суд, на засадах справедливості та відповідно до статті 41 Конвенції, присуджує кожному заявнику 800 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові витрати

38. Кожен заявник вимагав 1000 євро відшкодування судових витрат, які вони понесли під час розгляду справи у національних органах та Суді. На підтвердження своїх вимог вони надали копії платіжних доручень, виданих паном М., що підтверджують виплату йому вищевказаних сум за правову допомогу.

39. Уряд стверджував, що ця сума є явно надмірною та безпідставною.

40. Суд нагадує, що для включення витрат у суму, присуджену відповідно до статті 41, має бути встановлено, що ці витрати були необхідними і фактично понесеними з метою запобігти порушенню або отримати відшкодування за встановлене порушення Конвенції, а також якщо сума витрат була розумною (див., серед багатьох інших рішень, «Нільсен та Йонсен проти Норвегії» (Nilsen and Johnsen v. Norway) [GC], № 23118/93, п. 62, ECHR

³ Приблизно 5558,72 євро.

1999-VIII). Суд вважає, що ці вимоги не були дотримані у цій справі. Зокрема, він зазначає, що судові витрати, понесені заявниками у ході розгляду справи у національних органах, не мають відношення до порушення, встановленого у цій справі. Суд також зазначає, що заявників не було представлено адвокатом, та оскільки їх справи не були складними, в юридичній допомозі не було потреби. З огляду на наявні матеріали та вищенаведені міркування Суд нічого не присуджує.

С. Пеня

41. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки вропейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви.
2. *Оголошує* скарги за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції, а також за статтею 1 Першого протоколу щодо невиплати заявникам сум, присуджених їм за рішеннями від 29 листопада 2004 року, 5 та 11 квітня, 4 травня та 6 червня 2005 року, прийнятними, а решту скарг — неприйнятними.
3. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.
4. *Постановляє*, що мало місце порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.
5. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати скарги за статтею 13 Конвенції.
6. *Постановляє*, що:
 - (a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна виплатити заявникам такі суми:
 - (i) заборгованість за рішеннями від 29 листопада 2004 року, 5 та 11 квітня, 4 травня та 6 червня 2005 року;
 - (ii) 800 євро відшкодування моральної шкоди кожному заявнику. Ці суми мають бути конвертовані у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу плюс будь-який податок, який може бути стягнуто із зазначеної суми;
 - (b) зі впливом вищезазначених трьох місяців і до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, що діятиме в період несплати, плюс три відсоткові пункти.
7. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 6 листопада 2008 року відповідно до пп. 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

К. ВЕСТЕРДІК
(C. Westerdiek)
Секретар

Р. МАРУСТ
(R. Maruste)
Голова